

Fiatal tehetségek – Balogh Ádám

Szükségem van arra, hogy újra és újra átlépjem a komfortzónám határait!

Uzsaly
Bence

Balogh Ádámot egyre többször hallhatjuk szólístaként, rendszerezek a versenysikereiről beszámoló hírek, és fiatal kora ellenére már nagy repertoárt tudhat magáénak. Mesterszakos diplomakoncertjére idén júniusban kerül sor. Eddigi élményeiről és további terveiről beszélgettünk.

– *Ha nem is nagyon korán, de viszonylag korán berobant az életedbe a zongora, és azóta gyakorlatilag folyamatosan meghatározza az életedet. Nem érezted sosem úgy, hogy valami kimaradt a gyerekkorodból?*

– Szerencsére nem. Ebben kifejezetten szerencsésnek érzem magam, hogy annyira nem kezdtem korán, csak 6-7 éves koromban, ami bizonyos körökben már szinte késeinek számít a hangszertanulásban. Pont ezért úgy érzem, volt igazi gyerekkorom. Aztán nagyon hamar kellett nagyon komolyan venni mindent, így 12-13 éves koromban döntéshelyzetbe kerültem, hogy engedem-e első helyre kerülni a zenét az életemben. Akkor azt éreztem, hogy sok mindentről le kell majd mondani. Nehéz pillanat volt ilyen fiatalon igazán komolyan elgondolkodni erről, de biztos vagyok benne, hogy sikerült jó döntést hozni.

– *Betöltötte a különleges tehetségek tagozata azt az űrt, amit a más tevékenységek, például a sport otthagynak jelentett?*

– Abszolút. Nem hiányoztak az elhagyott dolgok, mert volt helyettük más. Attól azért félttem, hogy pécsiként Budapesten teljesen új társaságba fogok kerülni, ráadásul egyetemisták közé. Hirtelen nagyon idegen volt a környezet, de azt hiszem, hogy ez jó hatással volt rám. Magasabb volt a színvonal és igazán inspiráló társaságba kerültem, ahol mindenki komolyan foglalkozott azokkal, amit én is annyira szeretek. Fontos, kik közé keveredik az ember, engem pedig akkor sok jó barát és inspiráló tanár vett körbe.

– *Aztán mindjárt az elején bejöttek a versenyek is a képbe, egymást érték és érik gyakorlatilag azóta is. Hogyan viszonyultál a versenyzéshez?*

– Eleinte első tanárom, Megyimóreczné Schmidt Ildikó nevezett be egy-két kisebb versenyre. Akkor még nem éreztem ennek semmi súlyát, tehát mentem, örültem, hogy van valami cél, és azt hiszem, hogy sokkal később kezdtem versenyként tekinteni azokra. A 12-13

éves kori nagy váltás után viszont biztos voltam benne, hogy ezzel szeretnék foglalkozni, így ki is néztem magamnak olyan komolyabb versenyeket vagy fesztiválokat, amiket majdnem elérhetetlennek éreztem. Mindig az motivált, hogy valami teljesen új környezetet hasonnám, ahol én nem vagyok senki, de ahol olyan emberekbe futok bele, akiktől igazán sokat lehet tanulni. Azóta sokszor ilyen események adják az éveim súlypontjait. Mindig van valami következő cél és talán mondhatom, hogy sok mindent látok, ami később hasznomra válik majd. Igyekszem nem túl sokat versenyezni egyébként, bár valamilyen okból úgy érzem mindenki azt hiszi, hogy én ilyen versenyszakos zongorista vagyok.

– *Ha az ember elolvassa, hogy mennyi helyen jártál és nyertél már, könnyen erre gondol...*

– Igen, de ez soha nem a lényeg, inkább az a fontos, hogy valami mindig kibillentsen a komfortzónámból. Ezért csinálom, nem a versenyért.

– *Az újfajta közeg motivál?*

– Igen, és szükségem is van rá. Ha sokáig nagyon kényelmesen, egy helyben maradok, akkor azt érzem, hogy nem annyira fejlődök, mint amennyire szeretnék. Ez a karantén időszak alatt még nyilvánvalóbb lett számomra. Az ember meg tud szokni egy környezetet, amiben jól teljesít, de aztán az élet beleteszi egy idegen közegbe, ahol mindez el is tud illanni. Jó dolog minél több ilyen közegben otthonosan mozogni, persze nem könnyű.

– *A sok verseny mellett nagyon sok jó és neves tanárnál is megfordultál, illetve mesterkurzusokra is gyakran jársz. Kik azok, akik a legnagyobb hatást tették rád?*

– Először is egy gondolat erejéig visszakanyarodnék az előkészítő évekhez. Ahogy említettem, ez nagyon fontos időszak volt. Némethy Attila, Eckhardt Gábor, Gulyás Márta, Beischer-Matyó Tamás, Batta András nélkül biztos, hogy nem lenne ugyanolyan a kapcsola-

tom a zenével. Ez után Arie Vardi foglalkozott velem Hannoverben, akivel azóta is jó kapcsolatban vagyunk. Most pedig Várjon Dénes és Farkas Gábor a tanáraink. Ezek mind meghatározó állomások. Úgy érzem mindig támogattak az aktuális tanáraink és ez fontos.

Ebben a témában egyébként van egy nagyon érdekes történetem. Voltam egy fesztiválon Texasban még 2015-ben, ahol többek között Dina Yoffe tartott kurzust. Remek tanár, azóta már máskor is játszottam neki. Az első találkozásunk úgy nézett ki, hogy Szkrjabin 2. szonátájának gyors tételét – ami folyamatos viharos mozgásból áll – eljátszatta velem egy kiállhatatlanul lassú tempóban, és ha bármelyik hang picit kontrollvesztett lett vagy nem olyan, mint amilyennek elképzeltem, kezdetemről. Emlékszem, hogy nem jutottam túl messzire. Ez elég nagy hatással volt rám, rájöttem, hogy ezen az alap fizikai szinten viszonylag kevés dolog tudatos abban, amit csinállok. Ezt a módszert egyébként Arie Vardi is sokat alkalmazta az órákon, ő csak úgy hívta „A csúnya játék”.

Aztán ott van még Stanislav Ioudenitch, akivel csak egy órámm volt, amikor egy versenyen zsűrizett. Miután kiestem, odajött és azt mondta, hogy „már majdnem ott vagy, csak egy-két dolgot kell még nagyon jól megtanulni, gyere, segítsek” – és tartott nekem egy jó hosszú órát. Ezek nagyot tudtak lendíteni rajtam. Említhetném még Claudio Martinez-Mehnert vagy Malcolm Bilsont. De nemcsak külföldön találkoztam meghatározó emberekkel, az a pár alkalom, amikor Kocsis Zoltánnak játszhattam, szintén nagyon emlékezetes marad.

– Mit játszol a diplomakoncerteden?

– Beethoven G-dúr zongoraversenyét fogom majd játszani, Rahmanyinov Op. 39-es etűdjeiből az első ötöt és Ravel Trióját. Ebben Devich Gergely, és Korossy-Khayll Csongor lesz a segítségemre, velük már előkészítő óta kamarázunk. A zenekar pedig a Concerto Budapest lesz, aminek rendkívül örülök. Június 5-én lesz, a Zeneakadémia Nagytermében.

– *Elég hamar megjelent az életedben a zenekarral való szólistajáték is. Két zenekari zenész szülő gyermeke vagy, így kiskorod óta jól ismered a zenekar világát is. Miben más zenekarral játszani, mint mondjuk egyedül vagy kamarában?*

– Ez egy olyan dolog, amit folyamatosan tanulok. Hiába van az embernek sok lehetősége ezt megtapasztalni, mindig van mit csiszolni rajta. Nehéz kérdés, hogy az ember hogyan tud a zenekarral interakcióba lépni. Ott van egy karmester, egy zenekar és a szólista, illetve egy viszonylag limitált próbaidőszak. Felmerül a kérdés, hogy mivel érdemes foglalkozni, egyáltalán érdemes-e beszélni dolgokról, hogyan kell az első próbán játszani úgy, hogy az érthető legyen. Mi a karmester felelőssége és mi a szólistáé? Egy kamarazenei műnél felállástól függően nyilván sokkal demokratikusabb a dolog. Ott sokszor hosszabb próbaidőszakra és sokkal több kommunikációra van lehetőség. A zenekarnál viszont ez csak nagyon érthető zenei szándékkal és határozottsággal kompenzálható, ami mindeközben enged annyi rugalmasságot, hogy a karmester és a zenekar akaratához is tudjon alkalmazkodni. Mindezt persze nagyon gyorsan, miközben mondjuk szólistaként az ember hónapok munkája után ül oda az első próbára. Ritkán van az, hogy a végtermék száz százalékosan olyan lesz, ahogy az ember elképzei, de talán ebben van valami szép is. Vannak nagy zongoristák, akik azért nem játszanak zenekarral, mert túl sok a kompromisszum, de én nagyon szeretem az élőzenét. Nincs tökéletes produkció és a hátrányokból is lehet előnyt kovácsolni. Egy jó zenekar, egy jó szólista és egy jó karmester triója esetén szerintem mindig megszületik valami.

– *Bele tud simulni egy zongora a zenekarba úgy, mint egy zenekari hangszer?*

– Valamelyest biztosan, de egy zongoraversenyben szerencsére nem is dolga. Ez egy szerencsés dolog igazából, mert ad egy olyan külön szintet a szólistának, amiért mondjuk egy hegedűsnek vagy egy csellistának extrán meg kell küzdeni.

– *Kamarazenelesz is, de mindhárman szólisták is vagytok. Megfér három szólista egy trióban?*

– Persze, hogy megfér, sőt azt hiszem, a trió különösen ilyen műfaj, sokkal inkább három külön hangzást világ, ami aztán megfér együtt, össze lehet dolgozni. Egy kvartettben vagy kvintettben már sokkal inkább adott az egységesebb hangzás. Mostanában nagyon fontosnak érzem a kamarazene és sokat is kamarázom. Rengeteget lehet belőle tanulni. Különböző egyéniségek hogyan tudnak valami egységeset alkotni. Ahogy a zenekarnál is mondtam, a kommunikáció elég kulcsfontosságú, szóban és hangszerez értelemben is.

Ez olyan értelemben is foglalkoztat, hogy több kamarazenei fesztiválon is szeretnék részt venni, ahol igazán jó zenészekkel van lehetőség együtt kamarázni és intenzíven dolgozni.

– *Szkrjabin egy nagy kedvenced volt néhány éve. Ez továbbra is így van?*

– Abszolút. Nagyon szeretem a korai XX. század zongorairódalmát. Volt egy pár éves periódus, amikor Szkrjabin teljesen lefoglalt, hiszen annyira egyedi világ.

De szerencsére sok minden érdekel, természetesen mostanában Rahmanyinovval is sokat foglalkozom az évfordulóra való tekintettel is. De ott van például Nikolai Medtner, akit itthon alig játszanak és szerintem szintén érdemes elmélyülni a műveiben. Prokofjev, Ravel, Debussy zenéjének nagy rajongója vagyok. Most viszont épp Brahms-Schumann korszakomat élem... Leginkább arra tudnék válaszolni, hogy az aktuális hónapban mi a mániám.

– *Hova esik neked Bartók?*

– Megkerülhetetlen és fantasztikus. Szerencsés dolog így felnőni, hogy ennyit foglalkozunk vele. Ez nem feltétlenül adott külföldön. Persze elfogultság, de én nem tudom oda sorolni a többi huszadik századi szerző mellé, hiszen sokkal személyesebb a kötődésem hozzá. Ezért fontos is foglalkozni vele annak, aki hasonlóképpen érez. Most lesz alkalmam majd először játszani a harmadik zongoraversenyét, már nagyon várom.

– *Olvastam, hogy foglalkozol zeneszerzéssel is...*

– Igen, de ez olyan dolog, amire igazán kevés időm jut az aktív zenélés mellett. Inkább a Covid alatt mélyedtem el benne ismét, és azt is inkább tanulmányi céllal. Egyébként máig lejegyzem az ötleteimet, de arra, hogy kidolgozzam, egyszerűen nincs időm. Esetleg egy rövid ráadást egy fontosabb koncertre.

De hangsúlyoznám, hogy ez inkább előadóművészként érdekel, az improvizatív játék, a zenei szabadság kifejezése, az átíratkésztetés kultúrája vonz benne. Mint amikor Horowitzot kérdezték egy interjúban:

- Mi ez a zene, művész úr, ki írta?

- Hát ezt csak úgy játszom, mégis csak zenész is vagyok!

Néha felfedezek teljesen ismeretlen szimfónia tételeket, amiket szívesen eljátszanék zongorán is. Például ehhez szeretném képezni magam.

– *Nagyon sok mindent láttál és el is értél már, de nyilván vannak most is aktuális terveid. Mi foglalkoztat mostanában?*

– Most áprilisban lesz egy verseny Svájcban, pont Horowitz emlékére. Kijevben szokták megrendezni, most viszont a nyilvánvaló okok miatt ez nem kivitelezhető, így Genfben lesz. Egy komoly, háromórás műsorral kell készülni, szóval van vele bőven tennivaló.

Ezen kívül játszom majd a már említett Bartók: III. zongoraversenyt, Budapesten és Pécsen májusban, illetve Székesfehérváron a Beethoven G-dürt még áprilisban. A Zongora sorozatban is lesz egy szólóestem tavasszal, és persze készülök a júniusi diplomakoncertemre. Utána pedig szeretnék a Zeneakadémián doktorira felvételizni, külföldön is még tanulni, ki tudja mit hoz az élet...

– *Vannak bakancslistás darabjaid, amiket mindenképpen szeretnél eljátszani?*

– Igen, sok ilyen van, mondanám, hogy szűkül a lista, de minden megtanult darab mellett hozzáírok három másikat. Vannak olyan művek, amiket bár tanulgattam sosem játszottam koncerten. Ilyen Liszt és Chopin h-moll szonátája is. Ezeket például sürgősen pótolni szeretném. Ravel összes zongoraműve szintén bakancslistás. Debussy etűdök, amikből eddig csak a felét játszottam. Rahmanyinovnak szintén jó pár ciklusa van, amit kár lenne kihagyni. Az összes Prokofjev zongoraverseny nagy álmom. De ugyanígy Brahms d-moll zongoraversenye is az, a B-dürt volt alkalmam játszani és életre szóló élmény volt. Szóval tudnám estig sorolni.

– *Van olyan visszatérő mozzgatód, amit ars poeticaként meg tudsz fogalmazni?*

– Talán nem vagyok egyedül vele, de engem is mozzgat, hogy a felvételek és a lemezipar behozott a klasszikus zenébe egy olyan esztétikát, amit jó lenne a koncerteken egy kicsit elengedni. Elképesztő bonyolult kérdés ez. Nehéz elszakadni tőle, mert a közönség fülében és elvárásaiban is ez van, nem csak a miénkben, előadóként. Fontosnak érzem, hogy minél több kockázatot vállaljak a színpadon, hagyjak dolgokat a pillanat hevére, de úgy, hogy közben valami a mű lényegéből végig tiszta maradjon számomra is. Próbálok körvonalazgatni magamban, hogy mi is ez. Könnyű elveszni a részletekben, főleg, hogy ennyire megrövidült a figyelmünk, az én korosztályomnak különösen. De ezzel együtt kell élni szerintem, ebben megtalálni a szépséget. Engem alapvetően az érdekel, hogy ezekből a korábbi – számomra szimpatikus – ideálokból mit lehet úgy megvalósítani, hogy az működjék a mai hallgató számára és őszinte is maradjon. ■